

Briuselis, 2015 05 08
COM(2015) 200 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**Penktoji Ukrainos vykdomo Vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano įgyvendinimo
pažangos ataskaita**

{SWD(2015) 104 final}

I. ĮVADAS

Dialogą su Ukraina dėl vizų režimo liberalizavimo Europos Sąjunga pradėjo 2010 m. 2010 m. lapkričio 22 d. Europos Komisija pateikė Ukrainos Vyriausybei Vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą (toliau – VRLVP). Jame nurodyti kriterijai, kuriuos Ukraina turi tenkinti, kad jos piliečiams, turintiems biometrinių pasą, būtų leista trumpalaikiam buvimui atvykti į Šengeno erdvę be vizų.

Komisijai priėmus ketvirtąją ataskaitą (2014 m. gegužės 27 d.)¹, o Tarybai ją patvirtinus (2014 m. birželio 23 d.), Ukraina oficialiai perėjo į antrą veiksmų plano etapą, kuriuo vertinama teisėkūros ir politikos priemonių įgyvendinimo padėtis šalyje. Remdamasi VRLVP nustatyta metodika Komisija surengė vertinimus vietose, kuriuos atliekant dalyvavo ir valstybių narių ekspertai.

Nuo 2014 m. rugsėjo mėn. iki 2015 m. kovo mėn. Komisijai vadovaujant surengtos visų keturių VRLVP skyrių vertinimo misijos, kurias padėjo atlikti valstybių narių, Europos išorės veiksmų tarnybos ir ES delegacijos Ukrainoje ekspertai.

Tai pirmoji Ukrainos VRLVP įgyvendinimo antrojo etapo pažangos ataskaita. Joje vertinama, ar Ukrainos Vyriausybė veiksmingai ir tvariai įgyvendino pirmojo etapo kriterijus. Prie ataskaitos pridedamas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas², kuriame išsamiau aptariami ataskaitoje aprašyti pokyčiai. Kaip reikalaujama pagal VRLVP metodologiją, Komisijos tarnybų darbinio dokumento priede Komisija pateikia faktinę analizę ir statistiškai pagrįstą informaciją apie numatomą vizų režimo liberalizavimo poveikį migracijos ir saugumo sritims. Turimų duomenų ir informacijos pagrindu prognozuojama, kokios svarbiausios tendencijos vyraus migracijos ir saugumo srityse – iš jų matyti, kad ES yra patraukli migrantams iš Ukrainos ir kad yra saugumo problemų, kurias reikia stebėti.

2. PRIEMONIŲ, NUSTATYTŲ KETURIUOSE VIZŲ REŽIMO LIBERALIZAVIMO VEIKSMŲ PLANO SKYRIUOSE, VERTINIMAS

2.1. 1 skyrius. Dokumentų, įskaitant biometrinius duomenis, saugumas

Svarbus žingsnis žengtas 2015 m. sausio 12 d. įvedus biometrinius paprastuosius pasus, atitinkančius Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos reikalavimus. Padaryta labai reikšmingų patobulinimų ir didelė pažanga užtikrinant, kad prašymų išduoti tarptautinius pasus teikimas, tokių pasų išdavimas konkreitiems asmenims ir jų skirstymo procesas atitiktų griežtas sąžiningumo ir saugumo normas. Tokia pati išvada padaryta ir vidaus pasų ir kitų pagrindinių dokumentų išdavimo srityse. Pradėta skubiai ir sistemingai pranešinėti apie pamestus ir pavogtus pasus Interpolo duomenų bazei – laikoma, kad šis kriterijus yra įgyvendintas.

Nustatyta, kad dokumentų saugumo kriterijus beveik įgyvendintas. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

¹ COM(2014) 336 *final*.

² COM(2015) 104 *final*.

- užtikrinti, kad pasienio kontrolės punktuose būtų įranga, reikalinga antrosios linijos kontrolei pagal pirštų atspaudus atlikti;
- prašymų teikimo ir pareiškėjų asmens tapatybės nustatymo procesui pagerinti turėtų būti kuo greičiau sukurta sąsaja tarp buvusios Valstybinės migracijos tarnybos duomenų bazės ir Jungtinio valstybinio gyventojų registro operatyvinės dalies, naudojamos biometrinių pasų išdavimui; turėtų veikti automatinė sąsaja su atitinkama duomenų baze, leidžianti patikrinti, ar nuosprendžių registre yra įrašų apie pareiškėją;
- įgyvendinti veiksmingas priemones, leidžiančias išvengti nepageidaujamų asmenvardžių keitimo padarinių.

2.2. 2 skyrius. Integruotas sienų valdymas, migracijos valdymas ir prieglobstis

2.2.1. Integruotas sienų valdymas

Šiuo metu Ukrainos valdžios institucijos patiria didžiulį žmogiškųjų ir finansinių išteklių stygių, nes ištekliai yra perskirstyti rytinių valstybės sienų saugumui užtikrinti. Dabartinėmis sąlygomis svarbu užtikrinti, kad būtų veiksmingai kontroliuojama administracinė siena su Krymu (ir Sevastopoliu) bei kontaktinė linija Rytų Ukrainoje. Apskritai, išskyrus rytines sienas, sienų valdymo srityje veiksmų planas įgyvendinamas gerai³.

Nustatyta, kad integruoto sienų valdymo kriterijus beveik įgyvendintas. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- sienos perėjimo punktuose užtikrinti prieigą prie Interpolo duomenų bazių;
- didinti sienų kontrolės veiksmingumą organizuojant bendrą sienų stebėjimo patruliavimą ir plačiau bendradarbiaujant su kaimyninėmis šalimis vykdant pasienio kontrolę bendruose sienos perėjimo punktuose;
- įgyvendinti integruoto sienų valdymo strategijas ir veiksmų planus, be kita ko, gerinti agentūrų tarpusavio bendradarbiavimą ir teisėsaugos agentūrų keitimąsi duomenimis, taip pat įgyvendinti centriniu lygmeniu parengtą ir priimtą rizikos vertinimo metodiką.

2.2.2. Migracijos valdymas

Reikiami teisės aktai priimti. Tačiau padėtis Rytų Ukrainoje ir biudžeto suvaržymai trukdo praktiškai įgyvendinti migracijos politiką. Valstybinės migracijos tarnybos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir darbo agentūrų tarpusavio ryšiai ir bendradarbiavimas yra veiksmingi. 2014 m. balandžio 5 d. Ukrainos ministrų kabineto nutarimu sumažintas Valstybinės migracijos tarnybos darbuotojų skaičius. Reorganizavus šią instituciją įsteigtas Kovos su neteisėta migracija skyrius. Neteisėtų migrantų nustatymas šalyje vis dar nėra pakankamai įgyvendinamas – taip yra dėl Valstybinės migracijos tarnybos darbuotojų stygiaus. Ukraina yra pasirašiusi readmisijos susitarimus su Rusijos Federacija, Gruzija, Uzbekistanu, Turkmenistanu, Moldovos Respublika ir kitomis šalimis. Nuo 2014 m. rugsėjo mėn. iš viso sudaryta 17 readmisijos susitarimų.

Nustatyta, kad migracijos valdymo kriterijus beveik įgyvendintas. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

³ Atsižvelgiant į nepaprastą padėtį tam tikrose pasienio teritorijose, rytų pasienio situacija nebuvo vertinama.

- kuo greičiau priimti įstatymą dėl išorės darbo jėgos migracijos – taip teisėkūros lygmeniu bus sureguliuoti reintegracijos klausimai, o iš karto po šio įstatymo priėmimo turėtų būti parengta nauja schema, kurioje būtų numatyta konkrečių subjektų atsakomybė, kompetentingos institucijos, priemonės ir užduotys;
- didinti Valstybinės migracijos tarnybos pajėgumus vykdyti neteisėtų migrantų nustatymo šalyje procedūras;
- stiprinti Valstybinės migracijos tarnybos darbuotojų kalbų mokymą;
- užbaigti rengti 2014 m. migracijos profilius ir įsteigti kontaktinį analizės centrą bei migracijos procesų stebėjimui skirtą duomenų bazę.

2.2.3. Prieglobstis

Prieglobsčio teisės aktų kokybė pagerėjo, tačiau tam, kad kriterijai būtų įgyvendinti, dar reikia priimti tam tikras dabartinių teisės aktų ir jų įgyvendinimo aktų pataisas. Sąlygos priėmimo centruose yra geros, tačiau tam tikrus kitus aspektus dar reikėtų gerinti. Buvo mėginama integruoti asmenis, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, bet galimybės įsidarbinti ir socialinės paramos lygis dar nėra pakankami. Centrinio ir regioninio lygio Valstybinės migracijos tarnybos įstaigos bendradarbiauja veiksmingai, tačiau dar reikėtų supaprastinti prieglobsčio suteikimo procedūrą ir didinti veiksmingumą regioniniu lygmeniu.

Nustatyta, kad prieglobsčio kriterijus įgyvendintas iš dalies, ir prognozuojama, kad bus daroma tolesnė pažanga. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- toliau teikti pirminę teisinę pagalbą tarptautinės apsaugos prašantiems asmenims ir rengtis įgyvendinti nuostatą dėl nemokamos antrinės teisinės pagalbos – ji turėtų įsigalioti kuo greičiau, ne vėliau kaip 2017 m. sausio 1 d.;
- užsieniečių duomenų bazėje sukurti atskirą pabėgėliams skirtą posistemę ir veiksmingiau naudoti kilmės šalies informaciją. Tai turėtų būti padaryta atkūrus skyrių, dirbantį su kilmės šalimis, arba paskyrus pareigūnus, kurie sukurtų ir tvarkytų nuolat atnaujinamų ir objektyvių kilmės šalies duomenų bazę;
- tiksliau apibrėžti tarptautinės apsaugos prašančių asmenų sulaikymo teisinius pagrindus ir užtikrinti, kad jų bylos būtų laikomos prioritetinėmis;
- priimti nuostatas dėl užsieniečių, kurie negali būti grąžinti, tačiau neturi teisės į tarptautinę apsaugą, teisių ir pareigų;
- suteikti lėšas, leisančias tvariai pagerinti sąlygas laikino apgyvendinimo centruose, skirtuose tarptautinės apsaugos prašantiems asmenims ir asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga. Visų pirma reikėtų atidaryti laikiną apgyvendinimo centrą Jahotyne (Kijevo apskritis), taip pat tęsti Odesos priėmimo centro renovacijos darbus; maistui skirta suma yra per maža – 12 UAH (mažiau nei vienas euras) asmeniui per dieną – ir turėtų būti padidinta;
- gerinti priėmimo centrų darbuotojų mokymą (įskaitant kalbų mokymą) ir teisėjų mokymą.

2.3. 3 skyrius. Viešoji tvarka ir visuomenės saugumas

2.3.1. Organizuoto nusikalstamumo, terorizmo ir korupcijos prevencija ir kova su jais

2.3.1.1. Organizuoto nusikalstamumo prevencija ir kova su juo

Ukraina pradėjo sudėtingą Vidaus reikalų ministerijos reformą, per kurią buvo restruktūrizuota agentūrų, atsakingų už organizuoto nusikalstamumo prevenciją ir kovą su juo, veikla. 2015 m. vasario mėn. Parlamentas priėmė vidaus reikalų įstaigų reformos įstatymą. Juo remiantis buvo panaikintas pagrindinis kovos su organizuotu nusikalstamumu departamentas GUBOZ. Vykdam reformą operatyviniai ir ikiteisminio tyrimo įgaliojimai kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje, be Informacijos ministerijos, suteikti ir Saugumo tarnybai. Įgyvendinant šią reformą numatyta įsteigti dar vieną kovos su organizuotu nusikalstamumu instituciją – Valstybinį tyrimų biurą.

Remiantis pirmiau išdėstytais faktais, **nustatyta, kad kriterijus įgyvendintas tik iš dalies, tačiau prognozuojama, kad bus daroma tolesnė pažanga.** Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- vykdyti reformų procesą vadovaujantis bendra vizija ir viena kryptimi, konsoliduoti dabar taikomus veiksmų planus sukuriant vieną tvirtos struktūros veiksmų planą, leisiantį stebėti daromą pažangą;
- apibrėžti baudžiamojo teisingumo principus, kuriuos taikytų ir teisėsaugos, ir baudžiamojo persekiojimo institucijos, kad būtų nustatyti prioritetai ir atitinkamai paskirstyti ištekliai;
- imtis veiksmų, kad būtų peržiūrėtas tyrimo procesas – reikia aiškiai nustatyti atsakomybę įvairiais tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo proceso etapais;
- smarkiai sumažinti šiuo metu Saugumo tarnybos turimus ikiteisminio tyrimo įgaliojimus – jie turi neperžengti žvalgybos ir kontržvalgybos sričių;
- užtikrinti teisėjų ir prokurorų specializaciją organizuoto nusikalstamumo srityje;
- užtikrinti liudytojų apsaugos skyriaus veiklos veiksmingumą pagal tarptautinius standartus.

2.3.1.2. Prekyba žmonėmis

Dabartinė teisinė sistema apima plačią sritį ir leidžia reaguoti į prekybos žmonėmis problemas vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis. Pagal šią sistemą buvo vykdomas aukų nustatymas, kaltininkų baudžiamasis persekiojimas ir priimta apkaltinamųjų nuosprendžių. Tačiau oficialiai nustatytų aukų skaičius sumažėjo, o tai neatitinka tarptautinių vertinimų dėl Ukrainoje klestinčios sekso pramonės. Ukrainoje vis daugėja nuolatinių visiems sektoriams skirtų mokymo ir informuotumo didinimo programų.

Nustatyta, kad kovos su prekyba žmonėmis kriterijus įgyvendintas iš dalies, ir prognozuojama, kad bus daroma tolesnė pažanga. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- įvertinti priežastis, kodėl sumažėjo nustatomų prekybos žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais aukų skaičius, ir apsvarstyti galimybes aktyviau kovoti su sekso pramone;

- stebėti galimas naujas prekybos žmonėmis tendencijas, ypač susijusias su konfliktu (vidaus prekyba, prekyba vaikais);
- stiprinti aukų, įskaitant nukentėjusių užsieniečių, nustatymo procesą stebint ir peržiūrint didelį kiekį atmetamų prašymų;
- toliau rengti sistemingus pareigūnų mokymus apie jų vaidmenį ir atsakomybę nustatant aukas;
- užtikrinti skaidrų kovos su prekyba žmonėmis priemonių, ypač pagalbos aukoms, finansavimą;
- įdiegti dabartinio veiksmų plano ir nuo 2016 m. įsigaliosiančio veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenos ir vertinimo sistemą. Joje turėtų būti numatytas aiškus nevyriausybinų organizacijų vaidmuo ir pakankamas finansavimas, užtikrinsiantis veiksmingą jų dalyvavimą.
- Reikėtų oficialiai apibrėžti NVO statusą taikant nacionalinį nukreipimo mechanizmą ir nustatyti procedūras, pagal kurias jos galėtų gauti valstybės finansavimą.

2.3.1.3. Korupcijos prevencija ir kova su ja

Pažanga įgyvendinant kovos su korupcija politiką visų pirma padaryta teisėkūros srityje ir atliekant tam tikrus parengiamuosius institucinės sistemos kūrimo veiksmus. 2014 m. spalio mėn. priimtas kovos su korupcija teisės aktų rinkinys, įskaitant 2014–2017 m. nacionalinę strategiją – taip sukurtas pagrindas naujai prevencijos politikos institucinei sistemai. 2015 m. vasario mėn. buvo pašalinti tam tikri Nacionalinio kovos su korupcija biuro įstatymo trūkumai, be kita ko, nuostatose dėl darbuotojų atlyginimų ir specializuotos kovos su korupcija prokuratūros. Nepriklausomai komisijai surengus atvirą konkursą, baigtas biuro vadovybės įdarbinimo procesas – 2015 m. balandžio 16 d. Prezidentas paskyrė biuro direktorių. Centrinis įmonių registras pildomas duomenimis apie tikruosius savininkus. Padaryta pažanga mažinant išimčių taikymą viešųjų pirkimų srityje. Vis dėlto šie principai taikomi neturint aiškių prioritetų ir nenuosekliai, todėl procesas, kuris ir šiaip yra labai sudėtingas, yra įgyvendinamas fragmentiškai. Be to, Komisija toliau stebės, kaip kuriamos antikorpucinės apsaugos priemonės, taikytinos privatizavimo sandoriams, valstybei priklausančioms ir (arba) kontroliuojamoms bendrovėms, taip pat stambiems viešiesiems pirkimams; kaip naujuose teisės aktuose atsižvelgiama į GRECO rekomendacijas dėl partijų ir rinkimų kampanijų finansavimo, kokių veiksmų imamasi įgyvendinant Venecijos komisijos rekomendacijas ir kokios yra realios galimybės įvykdyti Ukrainos valdžios institucijų numatytą teisėjų ir prokurorų „valymą“.

Nustatyta, kad kovos su korupcija kriterijus įgyvendintas tik iš dalies. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- sukurti aukšto lygio kovos su korupcija koordinavimo mechanizmą, padėsiantį įgyvendinti kovos su korupcija strategiją ir užtikrinti nuoseklumą politiniu lygiu;
- sukurti operatyvinį nepriklausomą Nacionalinį kovos su korupcija biurą, specializuotą kovos su korupcija prokuratūrą ir Nacionalinę korupcijos prevencijos agentūrą ir nustatyti aiškias institucijų tarpusavio bendradarbiavimo gaires;
- sukurti reikiamas procedūras, kad: būtų laiku skelbiamos visos dabartinės turto deklaracijos; turtas ir valstybės pareigūnų interesų konfliktai būtų tikrinami veiksmingai; centrinės elektroninės duomenų bazės, įskaitant turto deklaracijų ir

tikrųjų savininkų duomenų bazes, būtų visapusiškai veiksmingos ir tikslios; taip pat sukurti bendrą interneto portalą, kuriame būtų skelbiamos viešosios išlaidos;

- įsteigti nacionalinę Turto susigrąžinimo tarnybą ir užtikrinti veiksmingą tarpžinybinį koordinavimą, kad turto susigrąžinimo procesas būtų pradėtas sėkmingai;
- tęsti teisėjų ir Parlamento narių imuniteto reformą.

2.3.1.4. Pinigų plovimas ir terorizmo finansavimas

Priimti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos ir kovos su jais teisės aktai ir politikos sistema, kurie atitinka Europos ir tarptautinius standartus. 2014 m. spalio 14 d. Ukrainos Parlamentas priėmė įstatymą dėl pajamų iš nusikaltimų arba terorizmo finansavimo legalizavimo (pinigų plovimo) ir masinio naikinimo ginklų platinimo prevencijos ir kovos su jais – šis įstatymas įsigaliojo 2015 m. vasario 7 d. Priėmusi šį įstatymą, Ukraina gerokai priartėjo prie atitikties naujosios 2012 m. Finansinių veiksmų darbo grupės parengtomis kovos su pinigų plovimu rekomendacijoms ir net ES Ketvirtajai kovos su pinigų plovimu direktyvai.

Nustatyta, kad kovos su pinigų plovimu kriterijus beveik įgyvendintas. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- užtikrinti, kad Ukrainos nacionalinis bankas toliau taikytų priemones prieš bankus, neatskleidžiančius informacijos apie galutinius tikruosius savininkus;
- užtikrinti, kad juridiniams asmenims ar tarpininkams teikiant įvairias paslaugas (pvz., „Webmoney“ paslaugas) būtų veiksmingai nustatoma klientų tapatybė;
- įsteigti specializuotą skyrių, kuris koordinuotų pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo tyrimus;
- tyrimų kokybei gerinti galima būtų nustatyti suderintą mokymo planą.

2.3.1.5. Narkotikai

Pagal antrą 2015–2020 m. veiksmų planą toliau įgyvendinama Nacionalinė kovos su narkotikais strategija ir atitinkamas veiksmų planas. 2015 m. kovo 25 d. Vyriausybės nutarimu patvirtinti nutarimai dėl Sveikatos apsaugos ministerijos ir Valstybinės vaistų tarnybos. Šiuose nutarimuose patvirtinta, kad Valstybinė vaistų tarnyba panaikinama, o kovos su narkotikais funkcijos perduodamos Sveikatos apsaugos ministerijai. 2010 m. pasirašytas susitarimo memorandumas su Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centru yra visiškai įgyvendintas.

Remiantis pirmiau išdėstytais faktais, nustatyta, kad **kovos su narkotikais kriterijus beveik įgyvendintas.** Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- patikslinti veiksmų planą numatant pagrindinių etapų įgyvendinimo terminus ir parengti numatytų veiksmų poveikio vertinimą;
- apsvaistinti galimybę konsoliduoti teisės nuostatas, kuriomis reguliuojami narkotikų klausimai, viename teisės akte, pavyzdžiui, Kovos su narkotikais kodekse;
- užtikrinti pakankamas priemones, kurios leistų aptikti ir konfiskuoti iš nusikalstamos veiklos gautas pajamas.

2.3.2. Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose

Ukraina yra sukūrusi teisinę sistemą, apimančią visas reikiamas bendradarbiavimo sritis, kaip antai savitarpio pagalbą, ekstradiciją, nuteistųjų perdavimą, baudžiamojo proceso perdavimą ir užsienio teismų apkaltinamųjų nuosprendžių baudžiamosiose bylose pripažinimą ir vykdymą. Ukraina yra pasirašiusi 73 tarptautines sutartis dėl teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose, 50 dvišalių ir 23 daugiašales. Susitarimo dėl bendradarbiavimo su Eurojustu projekto pasirašymas sustabdytas, kol bus priimti Ukrainos teisės aktų dėl duomenų apsaugos pakeitimai. Būtiniausios nuostatos įsigaliojo 2014 m., kad būtų galima taikyti tolesnes procedūras. Susitarimas turėtų būti pasirašytas netrukus.

Remiantis pirmiau išdėstytais faktais ir atsižvelgiant į numatytą Eurojusto susitarimo pasirašymą, nustatyta, kad **teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose kriterijus įgyvendintas**.

2.3.3. Bendradarbiavimas teisėsaugos srityje

Įvairių teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas keičiasi dėl vykdomų sudėtingų reformų. Prioritetu laikoma neseniai pradėta policijos patrulių reforma, kuri yra būtina atkuriant piliečių pasitikėjimą ir mažinant korupcijos suvokimo lygį. Ukrainos teisėsaugos institucijos bendradarbiauja su Interpolu keisdamosi informacija. 2015 m. kovo 19 d. pasirašytas operatyvinis susitarimas su Europolu, leisiantis keistis operatyvine informacija.

Nustatyta, kad bendradarbiavimo teisėsaugos srityje kriterijus **beveik įgyvendintas**. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- gerinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą sukuriant platformą, kurioje būtų galima susieti įvairias šalyje taikomas teisėsaugos sistemas;
- paspartinti jau pradėtą operatyvinės veiklos susitarimo su Europolu sudarymo procedūrą užtikrinant atitiktį Europolo Saugaus keitimosi informacija tinklo programos reikalavimams;
- apsvarstyti galimybę vadovaujantis Europolo Sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių įvertinimo struktūra ir metodika parengti nacionalinę įslaptintą grėsmių vertinimo ataskaitą.

2.3.4. Duomenų apsauga

Ukraina patenkinamai įgyvendina teisės aktus dėl asmens duomenų apsaugos ir užtikrina veiksmingą nepriklausomos duomenų priežiūros institucijos veiklą. Prie Ombudsmeno tarnybos įsteigta Duomenų apsaugos tarnyba – reikia toliau ją stiprinti, kad ji galėtų vykdyti visas savo funkcijas.

Nustatyta, kad **asmens duomenų apsaugos kriterijus beveik įgyvendintas**. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- toliau stiprinti Duomenų apsaugos tarnybą.

2.4. 4 skyrius. Išorės santykiai ir pagrindinės teisės

Nepaisant didžiulių šiuo metu patiriamų vidaus ir išorės problemų, Ukraina padarė pažangą veiksmingai įgyvendindama su išorės santykiais ir pagrindinėmis teisėmis susijusius reikalavimus.

2.4.1. Judėjimo laisvė Ukrainos teritorijoje

Ukrainos valdžios institucijos įrodė padariusios pažangą užtikrinant, kad Ukrainos piliečių ir teisėtai šalyje esančių užsieniečių ar asmenų be pilietybės judėjimo laisvė Ukrainos teritorijoje nebūtų nepagrįstai ribojama. Valdžios institucijos taiko galiojančias teisės nuostatas dėl judėjimo laisvės ir ėmėsi veiksmų, kad į jų taikymo sritį būtų įtraukti ir piliečiai, gyvenantys Ukrainos valdžios institucijų faktiškai nekontroliuojamose teritorijose. Informacija apie užsieniečių registracijos reikalavimus skelbiama viešai, ją galima rasti internete.

Nustatyta, kad judėjimo laisvės kriterijus beveik įgyvendintas. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- užtikrinti, kad ŽIV/AIDS diagnozė prašant leidimo imigruoti nebūtų laikoma pagrindu riboti laisvę judėti ir pasirinkti gyvenamąją vietą;
- užtikrinti, kad priimtose priemonėse dėl atvykimo į Ukrainos valdžios institucijų faktiškai nekontroliuojamas teritorijas ir išvykimo iš jų būtų pagrįstos aiškiais teisiniais kriterijais ir nesukurtų piliečiams per didelės administracinės naštos.

2.4.2. Kelionės ir asmens tapatybės dokumentų išdavimo sąlygos ir procedūros

Ukrainos valdžios institucijos įrodė padariusios pažangą užtikrinant, kad visi Ukrainos piliečiai galėtų veiksmingai naudotis asmens tapatybės ir kelionės dokumentais. Teisės nuostatos, kuriomis reguliuojama visų Ukrainos piliečių teisė turėti kelionės ir asmens tapatybės dokumentus, yra įgyvendinamos.

Nustatyta, kad šis kriterijus įgyvendintas.

2.4.3. Piliečių teisės, įskaitant mažumų apsaugą

Kovai su diskriminacija įsteigta lygybės institucija, kuriai vadovauja Parlamento žmogaus teisių komisaras. Glaudžiai bendradarbiaudama su pilietine visuomene ji kontroliuoja ir aktyviai stebi, kaip įgyvendinami teisės aktai dėl diskriminacijos prevencijos ir kovos su ja, be kita ko, 2014–2017 m. diskriminacijos prevencijos ir kovos su ja Ukrainoje strategija. Pradėjo formuotis šios srities teismų praktika. Kai kuriuos kovos su diskriminacija teisės aspektus reikėtų patikslinti. Vis dėlto lygybės institucijai skiriami išteklių neatitinka išaugusios jos svarbos ir teisinių įgaliojimų. Paprastai kovos su diskriminacija politiką vykdo ir informuotumo didinimo kampanijas rengia nevyriausybinių organizacijų, dažnai finansuojamos tarptautinių organizacijų. Nacionalinėms mažumoms priklausančių asmenų teisinės apsaugos priemonės Ukrainoje įgyvendinamos pakankamu lygiu.

Nustatyta, kad šis kriterijus įgyvendintas iš dalies, ir prognozuojama, kad bus daroma tolesnė pažanga. Ukrainos valdžios institucijoms rekomenduojama:

- antrinės teisės aktais ar teismų praktika užtikrinti, kad kovos su diskriminacija teisės nuostatos (dėl išimčių, sankcijų, kompensacijų, taikymo srities ir pan.) būtų aiškinamos ir įgyvendinamos pagal tarptautinius ir europinius standartus;
- remti kovos su diskriminacija politikos priemonės skiriant pakankamai biudžeto ir žmogiškųjų išteklių, taip užtikrinant tvarų jų įgyvendinimą; skirti lygybės institucijai pakankamai biudžeto lėšų ir žmogiškųjų išteklių;
- iš dalies pakeisti darbo kodeksą, kad jame būtų aiškiai uždrausta diskriminacija dėl seksualinės orientacijos;
- stiprinti informuotumo apie kovą su diskriminacija didinimo kampanijas;
- priimti Vyriausybės strategiją dėl diskriminacijos prevencijos ir kovos su ja;
- užtikrinti, kad teisėsaugos pareigūnams, prokurorams ir teisėjams būtų sistemingiau ir nuolat rengiami mokymai apie kovos su diskriminacija teisę ir politikos priemones, be kita ko, stiprinant ryšius su tarptautinėmis organizacijomis;
- palaikyti nuolatinį, veiksmingą tautinių mažumų atstovų ir kitų suinteresuotųjų subjektų dialogą ieškant atsako į galimą susirūpinimą dėl konflikto Rytų Ukrainoje, ekonomikos krizės ir juntamų nacionalizmo didėjimo požymių.

3. BENDRAS VERTINIMAS IR TOLESNI VEIKSMAI

Komisija įvertino, kaip pagal nustatytą metodiką Ukrainoje įgyvendinami antrojo etapo kriterijai pagal vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą. ES ir Ukrainos jungtiniame vizų režimo supaprastinimo komitete, ES ir Ukrainos readmisijos komitete ir ES ir Ukrainos jungtiniame teisingumo, laisvės ir saugumo pakomitetyje, taip pat palaikydama dialogą žmogaus teisių klausimais ES toliau stebėjo Ukrainos pažangą su VRLVP susijusiose srityse. Nustatyta, kad kiekviename iš šių forumų padaryta didelė pažanga palaikant ES ir Ukrainos dialogą ir joms bendradarbiaujant.

Atsižvelgiant į išskirtines Ukrainos aplinkybes ir jos patiriamus vidaus bei išorės sunkumus, pagal keturis VRLVP skyrius padaryta pažanga yra nemaža. Ukrainos valdžios institucijos daug padarė, kad VRLVP įgyvendinimas būtų nacionalinis prioritetas, o tai leido sukurti pagirtiną teisinę sistemą ir įsipareigoti gerinti institucinę struktūrą. Tačiau tam, kad šie prioritetai būtų pripažįstami visais lygmenimis, o reformos veiksmingai įgyvendinamos, būtinas nuolatinis spaudimas pačiu aukščiausiu lygiu.

Atsižvelgiant į didelę pažangą, padarytą per pastaruosius mėnesius, Komisija pasirengusi sutrumpinti laikotarpį iki kitos ataskaitos, su sąlyga, kad bus toliau daroma sparti pažanga įgyvendinant nustatytus kriterijus ir remiamasi jau pasiektais rezultatais, kaip išsamiau aprašoma šioje ataskaitoje ir Komisijos tarnybų darbiname dokumente.

Vis dėlto dar trūksta tvaresnių veiksmų šioje ataskaitoje pateiktoms rekomendacijoms įgyvendinti. Taip pat būtina toliau rengti tikslines informavimo kampanijas siekiant išaiškinti su beviziu režimu susijusias teises ir pareigas, įskaitant informaciją apie patekimo į ES darbo rinką taisykles.

Įvykdžiusi šioje ataskaitoje nurodytus veiksmus, Ukraina užbaigtų visų VRLVP antrojo etapo kriterijų įgyvendinimą. Komisija toliau stebės VRLVP įgyvendinimą Ukrainoje ir visokeriopai padės jai šiame darbe, o iki 2015 m. pabaigos pateiks pažangos ataskaitą.